

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ В ПРОЦЕСІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Метою домашніх завдань як форми організації пізнавальної діяльності учнів є розширення знань учнів, привчання їх до регулярної самостійної навчальної роботи, формування вмінь самоконтролю, виховання самостійності, активності, почуття обов'язку та відповідальності. Вона тісно пов'язана з уроком. Цей зв'язок полягає в тому, що пізнавальна діяльність на уроці потребує додаткової роботи: вправляння у застосуванні правил, розв'язанні завдань, знаходженні в підручнику відповідей на запитання вчителя та ін. Виконуючи домашнє завдання, учні готуються до сприймання нового матеріалу на наступному уроці. Однак це не означає, що домашню навчальну роботу слід обов'язково давати на кожному уроці. Доцільність, корисність її обумовлюється процесом уроку [2].

Для успішної самостійної роботи вдома учень повинен бути уважним і спостережливим, вміти запам'ятовувати, виконувати мислительні операції, цінувати й розподіляти час, фіксувати прочитане, побачене, почуте (тези, конспект і реферат, анотація, рецензія та ін.).

Домашніми завданнями можуть бути робота з текстом підручника, виконання різноманітних вправ, графічних робіт. Педагоги нерідко рекомендують учням прочитати статтю в науково-популярному виданні, переглянути кінофільм, поспілкуватися на відповідну тему з тією чи іншою особою, спостерегти природне або побутове явище, провести дослід та ін.

Даючи домашнє завдання, вчитель коментує способи його виконання. Якщо певний вид роботи звичний для учнів, то можна лише зазначити, який матеріал слід опрацювати. Не варто упродовж тривалого часу пропонувати однотипні завдання, тому що учні можуть втратити інтерес до них. Домашні завдання повинні містити елемент новизни, передбачати нові варіанти їх виконання. В окремих випадках доцільно давати учням індивідуальні завдання, які допомагають усунути прогалини у знаннях. Такі завдання для сильніших учнів покликані підтримувати інтерес до певного виду роботи.

Одним із засобів організації самостійної науково-пошукової роботи учнів є використання у навчально-виховному процесі випереджаючих пізнавальних завдань. Таке завдання спрямовує учнів на самостійне оволодіння матеріалом до його вивчення за програмою, сприяє формуванню в них позитивної мотивації до навчання, готовності до самоосвіти, вмінь і прийомів розумової діяльності [1].

Украй важливо привчити школярів виконувати домашнє завдання самостійно. Якщо учневі важко впоратися з ним самому, старші можуть допомогти йому тільки навідними запитаннями, нагадуваннями про

подібну ситуацію в попередніх завданнях та ін. Обов'язок учителів і батьків – створити дитині належні умови (вона повинна мати вдома своє робоче місце, необхідні посібники) і привчити її виконувати завдання в день його отримання, напередодні термінів виконання, під час самостійної роботи дотримуватися певних педагогічних вимог.

Успішність учнів значною мірою залежить від їх уміння організувати виконання домашніх завдань. З цією метою учитель під час уроку роз'яснює зміст і методику виконання завдань. На уроках використовують роботу з підручником, довідковою літературою, проведення спостережень і дослідів, самоперевірки, необхідні учневі під час виконання домашніх завдань. У багатьох школах є стенди «Учись вчитися», які містять матеріали про правильну організацію самостійних занять, виконання домашніх завдань, застосування знань. Практикують також спеціальні бесіди з учнями. Бажано, щоб діти ділилися своїм досвідом підготовки домашніх завдань, розповідали, як вони долають труднощі.

Важливими умовами ефективності самостійної роботи учнів є систематична перевірка вчителем виконання домашніх завдань, об'єктивне оцінювання їх результатів. Цьому сприяє систематична перевірка ведення учнями записів у щоденнику, що допомагає посилити контроль за виконанням домашніх завдань [3].

Спеціальні дослідження показують, що проблема підвищення ефективності навчання може бути успішно вирішена тільки за умови, якщо висока якість визначених занять буде підкріплюватися добре організованою домашньою роботою учнів. Справа в тім, що як уже відзначалося, пізнання йде не по колу, а по спіралі і що кожне наступне звертання до вивчення того самого матеріалу відкриває в ньому нові грані і значеннєві відтінки, що, природно, указує на необхідність організації домашньої навчальної роботи. Далі, на уроках, як би добре вони не проводилися, має місце концентроване запам'ятовування, і знання переводяться лише в оперативну, короткочасну пам'ять. Щоб перевести їх у пам'ять довгострокову, учню необхідно здійснити їхнє наступне повторення, тобто розосереджене засвоєння, що також вимагає організації їхньої домашньої навчальної роботи. Не менш важливе значення має вона також для виховання учнів, оскільки сприяє формуванню в них старанності, самостійності, служить засобом розумної і змістовної організації позашкільного часу [3].

Таким чином, домашня навчальна робота школярів є досить важливою складовою частиною процесу навчання і виступає однією з істотних форм його організації. Домашня навчальна робота учнів складається в самостійному виконанні завдань учителя з повторення і більш глибокому засвоєнню досліджуваного матеріалу і його застосуванню на практиці, розвиткові творчих здібностей і дарувань і удосконалюванню навчальних умінь і навичок.

Список використаних джерел

1. Бугрій О. Формування в учнів прийомів розумової діяльності / О. Бугрій // Рідна школа. – 2005. – № 8. – С. 25–28.
  2. Демченко О. Реалізація основних підходів, методів та форм організації самостійної роботи у сучасній педагогічній практиці / О. Демченко // Рідна школа. – 2006. – № 7. – С. 19–22.
- Платонова Н. Формуємо вміння вчитися самостійно / Н. Платонова // Початкова школа. – 2005. – № 10. – С. 4.